

İşimiz ne zaman Allah’a kalır?

Bursa Orhangazi’den Hüseyin Sönmez: “Bazen çaresiz kalındığında “İşimiz Allah’a kaldı” denmektedir. Bu sözde bir problem yok mu? İşimiz zaten Allah’ın takdirine kalmıyor mu? İşimizi Allah’a bırakmayıp kime bırakacağız? Kadere iman cihetinden bu sözde sıkıntı yok mu?”

SEBEPLER DAİRESİNDE YAŞIYORUZ

Bu sözde Allah’ın takdirine reddiye değil, kaderi inkâr değil, aslında ince bir biçimde kendi beceriksizliğimizi tenkit vardır. Çünkü sebepler dünyasında yaşıyoruz. Bediüzzaman’ın ifadesiyle bu dünya dar’ul-hikmettir. Dar’ul-kudret olan ahirettir.1 Dolayısıyla dünyada işler sebepler dairesinde gerçekleşiyor. Sebeplerin ipi de ya bizzat insanın elinde ya da bizzat taraf-ı İlâhî’dedir. Cenâb-ı Allah’ın fiilleri, Hakim ismi gereği sebepler perdesinde gerçekleşiyor.

Meselâ çalışıp kazanmazsan karnın aç kalıyor. Sulamazsan bahçen kuruyor. Bakımını yapmazsan bağ dağ oluyor. Cenâb-ı Allah rızkı doğrudan ve aracısız yaratmayıp, Hakim, Mürettip, Müdebbir, Mürebbi gibi isimleri gereği su, toprak, güneş, mevsim, iklim gibi nice sebeplerin perdesinde veriyor.

Bir nimete ulaşmamız için yeterli çaba göstermemiz gerekiyor. Yeterli çaba göstermediğimizde o nimet gelmiyor veya eksik geliyor. Yeterli çaba göstermemek ise ya bilmemekten, ya acizlikten, ya fakirlikten veya tembelliktendir. Beşinci yol yoktur. Cenâb-ı Hak ise imkânlar lütfetmiştir. Bilmiyorsak öğrenebilecek aklımız vardır. Gücü, kudreti, zenginliği, çeşitli imkânları lütfeden yine Cenâb-ı Hak’tır.

İş Nasrettin Hoca misaliyle, un var, şeker var, su varsa artık helva yapmak zor olmayacaktır. Unu, şekeri, suyu yaratan Cenâb-ı Allah’tır. Helva yapmak için bilgi, görgü, yetenek gibi gerekli donanımı lütfeden de Cenâb-ı Allah’tır. Helvamızı da Cenâb-ı Allah yapacak değildir!

ALLAH NANKÖRLÜĞÜ SEVMEZ

Bu mesele Bediüzzaman'ın dilinde şöyle ifadesini bulur:

“Ey insan! Rahm-ı maderde iken, tıfl iken, ihtiyar ve iktidardan mahrum bir vaziyette iken, seni pek leziz rızıklarla besleyen Allah, sen hayatta kaldıkça o rızkı verecektir. Baksana: Her bahar mevsiminde sath-ı arzda yaratılan enva-ı erzakı kim yaratıyor ve kimler için yaratıyor? Senin ağzına götürüp sokacak değil ya! Yahu, eğlencelere, bahçelere gidip dallarda sallanan o güleç yüzlü leziz meyveleri koparıp yemek zahmet midir? Allah insaf versin!”²

Yoksa insanın nankörlüğü tutardı. Tih sahrasında İsrailoğullarına gökten kırk yıl kudret helvası indi. En sonunda İsrailoğulları nankörlükten, “Biz aynı şeyden bıktık.” demeye başladılar.

Bu durum Kur’ân’da şöyle anlatılır:

“Hani, “Ey Mûsâ! Biz bir çeşit yemeğe asla katlanamayız. O hâlde, bizim için Rabbine yalvar da, o bize yerden biten sebze, kabak, sarımsak, mercimek, soğan versin” demiştiniz. O da size, “İyi olanı düşük olanla değiştirmek mi istiyorsunuz? Öyle ise inin şehre! İstedikleriniz orada var” demişti. Böylece zillet ve yoksulluk onları kapladı. Onlar, Allah’ın gazabına uğradılar.”³

HANGİ İNSAN DOĞRUSUNU YAPIYOR?

Yerin sebzevatı sebepler dairesinde geliyor. Sebeplere başvurmakla mükellef olan da insanoğludur. Bu yol ise zaten açıktır. İnsanoğlu sebeplere başvurunca Cenâb-ı Allah veriyor.

Sebeplere müracaat etmeyen veya üstünkörü davranan insanın işi gerçekleşmiyor veya üstünkörü gerçekleşiyor. Bu durumda kendisi mağdur oluyor.

Mağduriyeti esnasında insan, Allah’a üç türlü yaklaşım sergiliyor:

1- Kimi insan isyankâr olup çıkıyor. Allah’a küsüyor. Hatta inkâra kadar gidiyor. Oysa tamamen haksızdır. Çünkü Allah herkese verdiği imkânları ona da vermiştir. Fakat o bu imkânları kullanmamıştır.

2- Kimi insan işi gücü bırakıp duâya sarılıyor. Un veren, su veren, şeker veren Allah’tan helva da istiyor. Duâsı kabul görmüyor tabii ki. İnsan böyle yapmakla da haddini aşmış oluyor şüphesiz.

3- Kimi insan da baltayı kendine vuruyor. Hesabı kendine çıkarıyor. Nerede hata yaptığını araştırıyor. İşte bu sınıf insan doğrusunu yapıyor.

Eğer gerçekten sebepler kapısı kapanmışsa, insan işini doğrudan Allah’a bırakabilir. Başka çaresi yoktur. Bu bir doğru zamanlı duâ halidir. Allah dilerse kabul eder.

Yok, sebepler kapısı açıkken kendi tembelliğini sorgulamayıp, işini Allah’a havale eden insanın, “İşimiz Allah’a kaldı” demeye hakkı yoktur.

Dipnotlar:

1- Sözler, s. 106.

2- Mesnevî-i Nuriye, s. 245.

3- Bakara Sûresi, 61.